

2021-06-03

Europeiska kommissionen
Europaparlamentet

Europaforum Norra Sveriges syn på grön industriomställning i EU:s regioner

Europaforum Norra Sverige (EFNS) är ett nätverk för politiker på lokal och regional nivå från Norrbotten, Västerbotten, Jämtland Härjedalen och Västernorrland. EFNS är en mötesplats och kunskapsarena där EU:s politik analyseras och diskuteras i de avseenden där den berör norra Sverige. EFNS bevakar Europafrågor för att påverka EU:s lagstiftning, EU:s strategier och handlingsprogram samt EU:s budget. Syftet med EFNS är att tillvarata norra Sveriges intressen både på den europeiska arenan och i förhållanden till den nationella nivån i frågor med ett tydligt europeiskt perspektiv.

Med denna position välkomnar EFNS de höga ambitioner som EU fastställt genom den europeiska grönagiv. EFNS välkomnar också EU:s industristrategi och det förtroende som de europeiska företagen har fått, för att leda den gröna industriomställning och samtidigt öka konkurrenskraften i Europa. De testar även regionernas kapacitet att hantera stora industriprojekt och samtidigt bygga attraktiva samhällen. EFNS vill därför föreslå följande:

- Att den långsiktiga kapacitetsuppbyggnaden i regionerna stärks, så att de kan ta emot stora industriprojekt av europeiskt intresse.
- Att synergier mellan EU:s åtgärder för industriell utveckling och åtgärder med platsbaserat stöd som finns exempelvis inom ERUF programmen, undersöks
- Att åtgärder för industriell omvandling planeras i överensstämmelse med de regionala innovationssystemen och strategierna för smart specialisering.

Den gröna industriella omvandlingen i norra Sverige.

Europeiska unionens ambitioner är att begränsa klimateffekterna genom en grön omställning. [I den europeiska gröna giv](#)en, fastställs den övergripande tillväxtstrategi som konkretiseras i t.ex. EU:s industristrategi, [EU: s strategi](#) för små [och medelstora företag](#), [handlingsplanen för den cirkulära ekonomin och handlingsplanen](#) för kritiska råvaror. I dessa strategiska dokument anges EU:s ambitioner d.v.s., att minska utsläppen av växthusgaser med minst 55 % fram till 2030. Regionerna i norra Sverige har varit mål för stora industriinvesteringar på grund av den ökade globala efterfrågan på hållbara processer och produkter. Tillgången på grön energi, i kombination med ett starkt innovationssystem, har lockat företag att lokalisera sin produktion och utveckling i norra Sverige. Under de kommande tio åren kommer cirka 100 miljarder euro, att investeras i olika branscher i norra Sverige, exempel på investeringar är:

- HYBRIT, Vattenfalls, LKAB:s och SSAB:s gemensamma företag som utvecklar och implementerar ny teknik för stålproduktion, genom att tillämpa vätgastekniken så begränsas den totala svenska CO2 utsläppen med cirka 10 procent. vätgas tekniken kommer att ha en ännu större inverkan, när den används i den globala stålproduktionen som motsvarar 7 procent av de globala CO2 utsläppen i världen.
- H2 Green Steel som kommer att tillämpa en liknande teknik för sina investeringar i ett nytt stålverk som ökar produktionskapaciteten för koldioxidfritt stål på den europeiska marknaden.
- Northvolt AB som bygger en fabrik för battericeller som ska stödja den europeiska bilindustrins övergång till elektricitet.

- Re:newcell som har fått in 150 miljoner euro i kapital för att investera i en textilåtervinningsanläggning som tillämpar sin, nya teknik inom fiber-till-fiber, en återvinning av textilier, som vilket skapar cirkulära värdekedjor och hållbara alternativ för modeindustrin.
- Woolpower, som är en föregångare inom hållbara produktionsteknik som gör att restprodukter, kan återinföras i produktionslinjen för att minska avfallet, Woolpower investerar i en ny fabrik som kommer att skapa 80 nya jobb.
- Liquid Wind planerar att investera 150 miljoner euro i produktionen av eMethanol baserat på vindkraft och koldioxid.

Dessa gröna investeringar skapar möjligheter för både människor och företag i Norra Sverige, men de utmanar också regionernas kompetensförsörjning, tillgång till energi och infrastruktur kapacitet.

Regionerna och deras aktörer har arbetat proaktivt för att möjliggöra dessa investeringar genom att säkerställa kapaciteten i energinäten, genom att tilldela mark, stödja forsknings- och innovationssystemet och bygga samhällen som kan locka till sig och utveckla kvalificerad arbetskraft. Utöver de nationella och regionala resurserna har EU-stödet genom ERUF, ESF+ och Horisont 2020 varit avgörande för att bygga upp den regionala kapaciteten. De planerade investeringarna bekräftar behovet av att stärka det regionala innovationsstödsystemet och att anpassa det till kraven från de nya avancerade industrierna i Norra Sverige. Regionerna har unika värden inom grön energi, skogsbruk och hållbar utvinning av kritiska mineraler, i kombination med ledande kunskap inom teknik och hållbara lösningar. Men Norra Sverige har också permanenta nackdelar, t.ex. små arbetsmarknader, långa avstånd till marknader och en glesbefolkning. De europeiska ansträngningarna för industrialisering kommer att ha stor inverkan på möjligheterna att stärka den europeiska konkurrenskraften, EU:s gröna omställning och norra Sveriges förmåga att stödja denna utveckling.

Kapacitetsuppbyggnad.

EFNS rekommenderar att EU:s industripolitik tar ett starkare perspektiv på en långsiktig och proaktiv kapacitetsuppbyggnad i europeiska regioner för att öka förmågan att ta emot framtida industriprojekt. Samtidigt som investeringarna innebär nya arbetstillfällen och tillväxt i de regionala ekonomierna innebär de också en risk för en ensidig utveckling som leder till ett starkare beroende av en bransch. Regionerna arbetar därför för att diversifiera den regionala ekonomin för att den ska vara uthållig. Ett framgångsrikt industriklimate kräver samhällen med förmåga att ta emot stora industriinvesteringar, som byggs över en längre tid. De europeiska värdekedjorna måste byggas upp tillsammans med de regioner där de verkar, för att säkerställa långsiktig tillgång till kvalificerad arbetskraft, en dynamisk forskning och ett starkt innovationssystem samt för att utveckla ett attraktivt samhälle som kan utbilda och locka till sig människor. Allt detta kan fångas upp med en territoriell strategi och en flernivåstyrelse som omfattar ansvariga aktörer i de relevanta politikområdena, t.ex. inom utbildningssystemet, forskning och innovation, företagsklimat, tillgång till samhällsservice och lika möjligheter.

Samstämmighet med platsbaserade instrument

Det räcker dock inte att främja gemensamma insatser för samstämmighet mellan olika EU verktyg för industriell omvandling vilka är avsedda att främja industriell innovation. Det finns en fragmentering i EU:s politiska ram mellan industridrivna initiativ (som exempelvis

Industrial Alliances and Important Projects of Common European Interest -IPCEIs) och åtgärder som stöder platsbaserad industriell innovation, som främst genomförs av EU:s regioner, genom till exempel partnerskap för smart specialisering och interregionala innovationsinvesteringar. Båda delarna utgör betydande investeringar med potential att säkra den gröna omställningen ur olika perspektiv, men det finns en risk för att potentiella mervärden uteblir i och med uppdelningen i dessa två delar. De regionala insatserna har redan visat sig vara avgörande för att bygga upp kapaciteten för hela Europa att delta i den gröna omställningen och arbetet med att säkerställa Europas konkurrenskraft. De regionala insatserna syns dock inte i de strategier som styr dagens insatser. Horisont Europa partnerskapen och industriallianserna är båda bra plattformar för att underlätta en trippel helix dialog om tematiska områden. Regionerna bör vara nyckelaktörer i formandet av de strategiska agendor, som formuleras i dessa forum, både i egenskap av drivkrafter och initiativtagare för en hållbar utveckling och användningen av ERUF och som en möjliggörare i det europeiska innovationssystemet.

Åtgärder för industriell omvandling bör planeras i överensstämmelse med det regionala innovationssystemet och strategierna för smart specialisering.

EU:s industristrategi bör också nyttja den potential som finns i de regionala strategierna för smart specialisering. I och med programperioden 2014-2020 infördes strategier för smart specialisering som en åtgärd för att inrikta ERUF utgifterna i linje med EU:s övergripande strategier, med hänsyn till varierande regionala behov, både mellan regioner och inom regionala stads- och landsbygdsområden. Med tiden har konceptet utvecklats till ett övergripande planeringsförfarande som samlar de regionala aktörerna mot strategiska mål i en enhetlig modell för hela Europa. Strategierna har också utvecklats till en plattform för interregionalt samarbete, där regionala myndigheter samarbetar, för att stödja skapandet av europeiska värdekedjor inom viktiga tekniker för europeisk konkurrenskraft, den gröna omställningen och strategiskt oberoende. Men strategierna för smart specialisering har också potential att skapa samstämmighet mellan regionerna och EU:s insatser för industri, forskning och innovation, under förutsättning att regionerna inbjuds till de strategiska diskussioner om EU:s industriella insatser, som exempelvis industriallianserna och europeiska partnerskap inom ramen för Horisont Europa.

Antagen vid Europaforum Norra Sverige den 3 juni 2021

Glenn Nordlund (S)
Ordförande EFNS
Region Västernorrland

Jonny Lundin (C)
Region Västernorrland

Erik Lövgren (S)
Kommunförbundet
Västernorrland

Åsa Ågren Wikström (M)
Vice ordförande EFNS
Region Västerbotten

Rickard Carstedt (S)
Region Västerbotten

Ann Åström (S)
Region Västerbotten

Nils-Olov Lindfors (C)
Region Norrbotten

Britta Flinkfeldt (S)
Norrbottens Kommuner

Anders Josefsson (M)
Norrbottens Kommuner

Elise Ryder Wikén (M)
Region Jämtland Härjedalen

Robert Uitto (S)
Region Jämtland Härjedalen

Jonas Andersson (S)
Kommunerna i Jämtlands län

Daniel Danielsson (C)
Kommunerna i Jämtlands län